

Η μεταβατική εποχή : Οι έριδες για το ζήτημα των εικόνων (εικονομαχία)

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ

Πνευματική κίνηση

- εμφανίστηκε στο Βυζάντιο στα μέσα του 9^{ου} αι.
- Είναι σύμφωνη με τις παραδόσεις της Ορθοδοξίας ή όχι η λατρεία των εικόνων;

Πρωτεργάτες της εικονομαχικής κίνησης

ΛΕΩΝ Γ' Ίσαυρος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ε' Ίσαυρος

Είχαν επηρεαστεί από τις
ανεικονικές αντιλήψεις
δύο θρησκειών

ΙΟΥΔΑΪΚΗ (θρησκεία των
Εβραίων)

ΙΣΛΑΜΙΚΗ (θρησκεία των
Αράβων)

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
που οδήγησαν στην
απαγόρευση των εικόνων

1.

Οι αγρότες της ανατολικής Μ. Ασίας είχαν ανεικονικές αντιλήψεις

Οι αγρότες αυτοί αποτελούσαν το κύριο αμυντικό σώμα του Βυζαντίου
κατά των Αράβων

Οι Ίσαυροι είχαν κάθε λόγο να ευνοήσουν τους αγρότες αυτούς

Οι Ίσαυροι υιοθετούν ανεικονικές
αντιλήψεις

2.

Γύρω από τις εικόνες
είχαν εκδηλωθεί
δεισιδαιμονίες και
υπερβολές

3.

Οι μοναχοί επηρεάζουν τα λαϊκά στρώματα

Τα μοναστήρια εκμεταλλευόμενα την εικονολατρία
πλουτίζουν

Ζημιώνουν με αυτόν τον τρόπο την οικονομία του
κράτους

Οι Ίσαυροι επιθυμούν να περιορίσουν την
επιρροή των μοναχών

4.

Οι εχθροί του Βυζαντίου σημειώνουν νίκες στις
πολεμικές συγκρούσεις με το Βυζάντιο

Οι Ίσαυροι πιστεύουν ότι
Οι επιτυχίες των εχθρών οφείλονται
στην **δίκαιη** οργή του Θεού για ό,τι
συνέβαινε στο χώρο της λατρείας

Επιχειρήματα των εικονομάχων

Οι εικόνες αναπληρώνουν τα είδωλα και άρα αυτοί που τις προσκυνούν είναι ειδωλολάτρες [...]. Όμως δεν πρέπει να προσκυνούμε κατασκευάσματα των ανθρώπινων χεριών και κάθε είδους ομοίωμα [...]. Πληροφόρησέ με ποιος μας κληροδότησε αυτή την παράδοση, δηλαδή να σεβόμαστε και να προσκυνούμε κατασκευάσματα χεριών, ενώ ο Θεός απαγορεύει την προσκύνηση, και εγώ θα συμφωνήσω ότι αυτό είναι νόμος του Θεού.

Από επιστολή του Λέοντος Γ΄ στον πάπα Γρηγόριο Β΄, *Travaux et memoires* 3 (1968) 279.

Επιχειρήματα των εικονολατρών

Εφόσον προσκυνώ και σέβομαι το σταυρό και τη λόγχη, τον κάλαμο και τον σπόγγο, με τα οποία οι θεοκτόνοι Ιουδαίοι προσέβαλαν και σκότωσαν τον Κύριό μου, γιατί όλα αυτά στάθηκαν όργανα του έργου της σωτηρίας των ανθρώπων, πώς να μην προσκυνήσω και τις εικόνες που κατασκευάζουν οι πιστοί με αγαθή προαίρεση και με σκοπό τη δοξολογία και την ανάμνηση των παθημάτων του Χριστού; Και εφόσον προσκυνώ την εικόνα του σταυρού που κατασκευάζεται από οποιοδήποτε υλικό, πώς να μην προσκυνήσω την εικόνα του Χριστού που κατέστησε σωτήριο τον σταυρό; Ότι δεν προσκυνώ την ύλη είναι φανερό, διότι, αν καταστραφεί το εκτύπωμα ενός σταυρού που είναι κατασκευασμένος από ξύλο, παραδίδω το ξύλο στη φωτιά. Το ίδιο συμβαίνει και με το ξύλο των εικονισμάτων, όταν αυτά καταστραφούν.

Ιωάννης Δαμασκηνός, *Περί εικόνων*, Λόγος δεύτερος, κεφ. 19, Migne, *Patrologia Graeca*, τ. 94, στήλη 1305.

Την εικονομαχία την χωρίζουμε σε δύο
φάσεις

Α' φάση
726-787

Β' φάση
815-843

Α΄ ΦΑΣΗ

ΑΡΧΗ	ΓΕΓΟΝΟΤΑ	ΤΕΛΟΣ
Απομακρύνθηκε η εικόνα του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη της Πόλης ↓ Ο λαός της πρωτεύουσας διαμαρτύρεται 	❖ Δημοσιεύεται το πρώτο αυτοκρατορικό διάταγμα κατά της λατρείας των εικόνων ❖ Οι εικονόφιλοι εξορίζονται, φυλακίζονται, οι περιουσίες τους δημεύονται ❖ Ο Ιωάννης Δαμασκηνός υπερασπίζεται τους εικονολάτρες ❖ Ο Κων/νος Ε΄ καταστρέφει πολλά μοναστήρια	Η Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος : ○ Συγκαλείται από την αυτοκράτειρα Ειρήνη ○ Αποκαθιστά τη λατρεία των εικόνων ○ Στις εικόνες απονέμεται μόνο τιμητική προσκύνηση (γιορτάζεται την 1^η Κυριακή της Σαρακοστής ή Κυριακή της Ορθοδοξίας)

*Εικονομάχοι
καλύπτουν την
εικόνα του Χριστού
με ασβέστη. Ψαλτήρι
Χλουντόφ (περί το
830). Μόσχα,
Ιστορικό Μουσείο.*

Β' ΦΑΣΗ

Αυτοκράτορας : Λέοντας Ε'

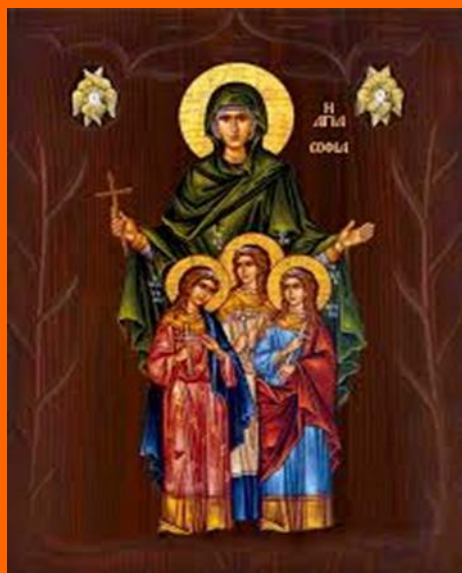

αποδίδει στην εικονολατρία τις ήττες
των
Βυζαντινών στα πεδία των μαχών

Η αυγούστα Θεοδώρα τερματίζει
τη Β' φάση

Οριστική αποκατάσταση
και αναστήλωση των
εικόνων

Με την αναστήλωση των εικόνων :

Τερματίζονται οι
θρησκευτικές
διαμάχες

Εγκαινιάζεται
περίοδος γόνιμης
συνεργασίας κράτους
και εκκλησίας

Τα μοναστήρια
πολλαπλασιάζονται
και πλουτίζουν

Περιορίζονται οι
υπερβολές στη λατρεία
των εικόνων και των
λειψάνων

